

Директор Чернівецького ліцею №18

Чернівецької міської ради

_____ Людмила КРАМІНА

Алгоритм дій керівника
навчального закладу у разі
виникнення надзвичайних ситуацій

У брошурі зібрано пам'ятки щодо дій керівника навчального закладу у разі існування загрози (або скоєння) терористичного акту, виявлення вибухонебезпечних пристроїв. Зібраний матеріал може бути використано при організації системи цивільного захисту в закладі.

ВСТУП

Початок третього тисячоліття відзначився збільшенням надзвичайних ситуацій техногенного, природного та соціально-політичного характеру. Зростання економічних і соціальних втрат від НС зумовлює необхідність розробки і проведення комплексу запобіжних заходів для посилення захисту населення.

Окрім того, згідно наказу МОН від 28 січня 2015 року № 54 «Про заходи безпеки на можливі ризики виникнення надзвичайних ситуацій, терористичних актів, диверсій, мінування» та Спільного листа Міністерства освіти і науки України та Державної служби України з надзвичайних ситуацій від 05. 02. 2015 р. № 1/9-55/02-1645/12 «Про заходи безпеки на можливі ризики виникнення надзвичайних ситуацій, терористичних актів, диверсій, мінування», навчальні заклади мають вживати додаткових організаційних заходів щодо забезпечення належного рівня безпеки та здійснення контролю в місцях масового перебування людей.

Рекомендації, що надані в цій методичній розробці, допоможуть колективу навчального закладу протидіяти можливим терористичним актам в навчально-виховних закладах та правильно діяти під час теракту.

Обов'язки адміністрації навчального закладу щодо створення безпечних умов для навчання та виховання Керівник освітнього закладу зобов'язаний:

1. Знати основні вимоги нормативних документів щодо попередження та боротьби з тероризмом.
2. Особисто організовувати, контролювати планування та проведення заходів щодо створення безпечних умов перебування учасників освітньо-виховного процесу в закладі.
3. Щорічно планувати навчання, що стосуються питань протидії та правил поведінки під час здійснення терористичного акту.
4. Забезпечити проведення виховних годин для розгляду питань суспільної профілактики та боротьби з тероризмом.
5. Включити до плану виховної роботи проведення заходів, що ілюструють антигуманну спрямованість тероризму.
6. Попереджувати, виявляти та впливати на факти недисциплінованої поведінки учнів, втягнення їх до різноманітних угруповань та сект.
7. На початок робочого дня зобов'язати персонал проводити огляд приміщення, робочого місця на предмет виявлення підозрілих предметів.
8. Контролювати стан підвальних та підсобних приміщень, дахів, місць найбільш вірогідного проведення терористичного акту.
9. Створити умови унеможливлення потрапляння **сторонніх предметів та автотранспорту на територію** навчального закладу.
10. Забезпечити своєчасне вивезення сміття з території навчального закладу.

Дії керівництва навчального закладу у випадку загрози або скоєння терористичного акту

Сигналом для негайного прийняття рішення про виконання плану дій у випадках, пов'язаних з терористичним актом, можуть бути факти:

1. Знаходження у приміщенні, на території навчального закладу та безпосередній близькості від нього підозрілого предмета, який може виявитися вибуховим пристроєм.
2. Надходження загроз по телефону в усній або письмовій формі.
3. Захоплення терористами у заручники учнів (дітей) або співробітників у приміщеннях чи на території навчального закладу.

У всіх випадках керівнику необхідно діяти таким чином, щоб забезпечити безпеку учнів та співробітників навчального закладу.

У випадку знаходження вибухового пристрою або предмету, схожого на нього, керівник зобов'язаний:

1. Негайно повідомити чергову службу МВС за телефоном **102**, управління СБУ за телефоном **55-26-02**, **52-43-15** та місцевий орган управління освітою (управління освіти Чернівецької міськради по телефону **53-30-87**) в нічний час доби тел: **1580, 050 222 1580** за формою: прізвище, ім'я, по батькові, посада, місце знаходження закладу, телефон, сутність випадку.
2. До прибуття оперативно-слідчої групи організувати охорону місця, де був знайдений підозрілий предмет, із залученням співробітника ДСО.
3. Суворо заборонити всім учням та персоналу закладу наближатися, чіпати, розбирати чи переміщувати знахідку. Зафіксувати обставини знаходження підозрілого предмету.
4. Вжити заходів щодо попередження паніки у процесі підготовки та проведення евакуації, недопущення випадків травматизму.

5. Організувати в супроводі вчителів, вихователів ГПД евакуацію учнів (незалежно від форми занять) у безпечне, заздалегідь визначене місце.
6. Організувати перевірку наявності учнів за журналами обліку.
7. Забезпечити відключення електроенергії, водо- та газопостачання приміщення, організувати заходи щодо збереження матеріальних цінностей.
8. Забезпечити присутність осіб, які виявили небезпечні предмети для надання пояснень.
9. За результатами проведення оперативно-розшукових заходів доповісти керівництву місцевого органу управління освітою та діяти за його вказівками.

При отриманні загрози по телефону керівник зобов'язаний:

1. Забезпечити термінову передачу отриманої інформації до правоохоронних органів та місцевого органу управління освітою за формою: прізвище, ім'я, по батькові, посада, місце знаходження закладу, телефон, сутність погрози.
2. Зафіксувати у письмовій формі зміст та характер погрози, особливості передачі (шумовий фон, стать погрожувача, особливості мовлення – тембр голосу, акцент, наявність жаргонних, професійних та діалектичних виразів тощо).
3. Виконати вимоги представників правоохоронних органів щодо організації дій на основі отриманої від вас інформації.
4. Попередити співробітника ДСО та всіх працівників адміністрації навчального закладу про факт отримання загрози та виклику оперативно-слідчої групи.
5. Забезпечити можливість безперешкодного під'їзду до навчального закладу автомашин правоохоронних органів, швидкої медичної допомоги, пожежної охорони, підрозділів МНС тощо.
6. Після прибуття оперативно-слідчої групи керуватися вказівками керівника групи.

7. За результатами проведення оперативно-розшукових заходів доповісти керівництву місцевого органу управління освітою та діяти за його вказівками.

При отриманні загрози у письмовій формі (лист, факсимільне повідомлення, лист електронної пошти) керівник зобов'язаний:

1. Забезпечити термінову передачу отриманої інформації до правоохоронних органів та місцевого органу управління освітою за формою: прізвище, ім'я, по батькові, посада, місце знаходження закладу, телефон, сутність погрози.
2. Забезпечити недоторканість усіх елементів (конверт, його вміст, текст погрози, комп'ютерний файл тощо) кореспонденції та їх збереження до моменту передачі представникам правоохоронних органів.
3. Зафіксувати обставини, час та особливості отримання письмового повідомлення.
4. Виконати вимоги представників правоохоронних органів щодо організації дій на основі отриманої від вас інформації.
5. Попередити співробітника служби охорони та всіх працівників адміністрації навчального закладу про факт отримання загрози та виклику оперативно-слідчої групи.
6. Забезпечити можливість безперешкодного під'їзду до навчального закладу автомашин правоохоронних органів, швидкої медичної допомоги, пожежної охорони, підрозділів МНС тощо.
7. Після прибуття оперативно-слідчої групи керуватися вказівками керівника групи.
8. За результатами проведення оперативно-розшукових заходів доповісти керівництву місцевого органу управління освітою та діяти за його вказівками.

Дії керівництва закладу під час отримання анонімного дзвінка по телефону про закладений вибуховий пристрій

1. Особа, що отримала інформацію, негайно доповідає безпосередньому начальнику або керівнику установи.
2. Керівник установи негайно доповідає в міський відділ внутрішніх справ за телефоном 102, а також в управління (відділ) з питань надзвичайних ситуацій міста.
3. Припинити всі роботи.
4. Евакуювати з приміщення всіх осіб.
5. До прибуття представників МВС, адміністрації міста, району оточити територію будинку з метою не допустити проникнення будь-яких осіб у приміщення.
6. Діяти залежно від сформованих обставин.

Алгоритм роботи колективу навчального закладу у випадку знаходження вибухового пристрою або предмету, схожого на нього

№ з/п	Алгоритм роботи	Команда, розпорядження	Час виконання (хвилини)
1.	З отриманням повідомлення про надзвичайну ситуацію черговий адміністратор доповідає керівнику навчального закладу.		до 2-х
2.	Керівник навчального закладу приймає рішення щодо проведення повної або часткової евакуації учасників навчально-виховного процесу. У випадку відсутності	Подається сигнал оповіщення: «Увага всім!!!», інформація про подію: «Виявлено підозрілий	5-7

	керівника навчального закладу, черговий адміністратор самостійно приймає рішення про евакуацію.	предмет. Проводиться евакуація!».	
3.	Керівник навчального закладу або черговий адміністратор доводить інформацію до ланки зв'язку: секретаря-діловода навчального закладу, яка проводить оповіщення про надзвичайну ситуацію.	За телефоном у чергову службу МВС 102 , управління СБУ 52-43-15 регіональні підрозділи ДСНС 101 , швидку медичну допомогу 103 , аварійну службу газової мережі 104 , Доповідає секретар Чернівецького ліцею №18 Лещенко О.В. У ліцеї №18, що знаходиться за адресою вул. Сергія Скальда 26В, знайдено підозрілий предмет (орієнтовно	8-10

		вибуховий), проводиться евакуація.	
4.	Ланка охорони громадського порядку разом з командиром групи (чергові учні старших класів): -з першим сигналом отримують завдання від чергового адміністратора; -проходять всі класи чи аудиторії; -доводять отриману інформацію про подію; -контролюють евакуацію учасників навчально-виховного процесу з приміщень закладу; - доповідають черговому адміністратору про проведену евакуацію.		до 10
5.	Черговий адміністратор організовує роботи: - комісії з питань НС; -формувань цивільного захисту;		до 15

	-з відключення струму, газу, водопостачання (у разі необхідності); -зустрічі автомобілів служб: 101,102,103,104.		
6.	У відведеному місці вчителі, вихователі, перевіряють наявність учнів та доповідають черговому адміністратору.		

Дії керівника закладу освіти при захопленні терористами у заручники учнів (дітей) або співробітників у приміщеннях чи на території навчального закладу

1. Забезпечити (будь-яким способом) термінову передачу інформації про захоплення заручників до правоохоронних органів.
2. По можливості провести евакуацію учнів та працівників навчального закладу, які не стали заручниками.
3. Прийняти всі міри щодо недопущення паніки.
4. Не допустити випадків несанкціонованих дій по визволенню заручників з боку працівників закладу, батьків та інших громадян, що не мають відповідних повноважень.
5. Після прибуття представників правоохоронних органів діяти за вказівками їх керівника.

Заходи навчального закладу освіти щодо дій структурних підрозділів ЦЗ на випадок можливого виникнення терористичних проявів

Ураховуючи Методичні рекомендації затверджені Наказом МНС України від 18.12.2009 № 860 «Щодо дій населення у разі загрози та виникнення вибуху, у тому числі тих, що виникли внаслідок терористичної діяльності» та Методичні рекомендації затверджені Наказом МОН України від №1/9-609 від 11 серпня 2011 року «Щодо формування негативного ставлення суспільства до будь-яких форм і проявів тероризму та екстремізму» у навчальному закладі повинні бути розроблені заходи щодо дій структурних підрозділів ЦЗ на випадок можливого виникнення терористичних проявів (Додаток 1).

Інструкція для керівників закладів освіти щодо протидії можливим терористичним актам

1. Загальні положення.

Ця Інструкція визначає принципи організаційної, практичної та навчально-виховної роботи з учасниками освітнього процесу з питань особистої безпеки, захисту життя та норм поведінки у надзвичайних ситуаціях, протидії можливим терористичним актам.

2. Дії адміністрації закладу щодо захисту учасників навчально-виховного процесу, зменшення втрат та збитків матеріально-технічної бази:

2.1. Оснащення та інформування досягається:

- постійним контролем за роботою засобів зв'язку;
- інформуванням дітей та співробітників щодо всіх можливостей зв'язку з органами внутрішніх справ, служб МНС, медичних закладів, управління освіти тощо в разі необхідності (найближчі установи та організації, де є телефони, мобільні та радіотелефони співробітників, учнів; номери телефонів вищезазначених служб);
- набуттям усіма учасниками навчально-виховного процесу навичок і досвіду із самозахисту та рятування,

взаємодії з аварійно-рятувальними службами, вирішення проблем особистої та колективної безпеки; вихованням у дітей та підлітків громадянської відповідальності, гуманістичних якостей, а у молодших школярів та дітей дошкільного віку – мінімально достатнього та необхідного рівня компетенції дитини для безпечного перебування в навколишньому середовищі та становлення елементарних, доступних віку норм поведінки у надзвичайних ситуаціях.

2.2. Спостереження і контроль забезпечується:

- постійним функціонуванням системи контрольно-пропускного режиму закладу;
- охороною об'єкту;
- виключенням випадків залишення на території та в приміщеннях закладу сторонніх предметів: валіз, сумок пакунків тощо;
- контролем за знаходженням у робочому стані замків, запорів, захисних ґрат на входах-виходах, вікнах, евакуаційних шляхах;
- обмеженням доступу до оргтехніки осіб, які не мають відношення до даного роду діяльності;
- ретельним дотриманням заходів, що передбачені на випадок надзвичайної ситуації, протидії терористичним актам, особливо під час масових заходів з присутністю великої кількості гостей, а також під час канікул, у вихідні та святкові дні.

2.3. Евакуаційні заходи:

- розробляються адміністрацією закладу та затверджуються наказом керівника;
- переглядаються 1 раз на 5 років або в разі потреби;
- підлягають ознайомленню всі учасники навчально-виховного процесу з відповідною реєстрацією у спеціальних журналах;

- плани, схеми, інформація з даного питання вивішуються на видних місцях;
- періодично, не менше ніж 2 рази на рік, проводиться обстеження шляхів евакуації, а також усіх підсобних приміщень, будівель, горищ та підвалів, закріпленої за закладом території (зі складанням відповідного акту);
- на початку та наприкінці навчального року проводиться практичне відпрацювання дій за планом евакуації, що оформляється документально.

2.4. Безпечна робота інженерних мереж, комунікацій досягається:

- закріпленням наказом по закладу осіб, відповідальних за їх експлуатацію та своєчасність профілактичних заходів, ремонтних робіт;
- складанням та впровадженням заходів, спрямованих на створення умов їх безпечної роботи;
- постійним контролем за обмеженням доступу до них сторонніх осіб.

2.5. Медичний захист забезпечується:

- обов'язковою наявністю в закладі медичного працівника, лікувальних препаратів та засобів першої допомоги;
- створенням умов для навчання всіх учасників навчально-виховного процесу засобам надання первинної долікарської допомоги постраждалим;
- своєчасністю надання допомоги постраждалим та їх лікуванням;
- виконанням заходів щодо епідеміологічного контролю;
- своєчасним застосуванням профілактичних медичних препаратів;
- контролем за продуктами харчування, питною водою і джерелами водопостачання;

- завчасним створенням і підготовкою спеціальних формувань щодо медичного захисту на випадок надзвичайних ситуацій;
- накопиченням медичних засобів захисту, медичного майна;
- контролем за станом довкілля, санітарно-гігієнічною та епідемічною ситуацією.

3. Вимоги безпеки під час надзвичайної ситуації (НС), можливого терористичного акту:

3.1. Вжити заходів щодо повідомлення про НС до відповідних органів.

3.2. Негайно:

- виявити всіх людей, які перебувають у закладі (перевірити наявність дітей, співробітників, скласти списки, у т.ч. інших осіб);
- не допускати паніки, неконтрольованих дій натовпу;
- з'ясувати наслідки НС та їх вплив на здоров'я та життя людей;
- організувати медичний захист людей (виявити постраждалих, надати допомогу тощо);
- розпочати евакуаційні заходи;
- за умови неможливості евакуації розмістити людей в найбільш безпечному місці, надати їм необхідну інформацію щодо ситуації що сталася та заходи безпеки, яких треба дотримуватися; забезпечити людей водою, медичним захистом, продуктами, ковдрами тощо до того часу, коли буде надана допомога аварійно-рятувальними службами;
- обстежити інженерні мережі, комунікації, технічний стан будівель і споруд і вжити заходів щодо їх підтримання у робочому стані, недопущення руйнування;
- вжити заходів щодо збереження документації, цінностей.

4. Вимоги безпеки після ліквідації НС:

4.1. Перевірити наявність всіх людей, які перебували у закладі за списками; зробити відмітки про їх подальші дії (відправлені у медичні установи, додому тощо).

4.2. Забезпечити збереження документації, цінних речей.

4.3. Організувати охорону будівель, споруд та матеріально-технічної бази навчально-виховного закладу.

4.4. Вжити заходів щодо ліквідації наслідків НС з метою відновлення роботи закладу. Установити чергування адміністрації та відповідальних осіб.

4.5. Не відновлювати роботу навчально-виховного закладу без попереднього обстеження спеціалістами відповідних служб та надання ними дозволу.

Інструкція чергового адміністратора навчального закладу

Охорона навчального закладу повинна забезпечувати ефективно і безпечно здійснення навчального процесу у передбаченому ритмі. Особливу увагу слід приділяти функціонуванню систем життєзабезпечення та евакуації. З метою створення безпечних умов навчання необхідно дотримуватись інструкцій чергового адміністратора навчального закладу та дій чергового адміністратора при отриманні сигналу оповіщення цивільного захисту.

Інструкція чергового адміністратора Чернівецького ліцею №18, затверджена директором Людмилою КРАМІНОЮ.

1. Загальні положення

1.1. Для несення чергової служби за наказом керівника навчального закладу призначається черговий адміністратор (надалі - черговий) із складу адміністрації навчального закладу.

1.2. Напередодні, черговий отримує інструктаж у керівника навчального закладу щодо особливостей чергування,

знайомиться з інструкцією.
1.3. Під час чергування черговий адміністратор підпорядковується керівнику навчального закладу і діє за його вказівками

2. Обов'язки чергового.

Черговий постійно знаходиться у навчальному закладі: здійснює контроль встановленого режиму з метою недопущення незаконного проникнення в навчальний заклад сторонніх осіб, винесення (внесення) чи вивезення (ввезення) будь-якого майна і сторонніх предметів (легкозаймистих та хімічних отруйних речовин, вибухових пристроїв); не допускає або припиняє факти порушення громадського порядку в навчальному закладі та біля нього; готовий до дій в системі цивільного захисту навчального закладу (надалі - ЦЗ) і захисту учасників навчально-виховного процесу та працівників закладу при загрозі або виникненні надзвичайної ситуації (надалі - НС).

Інформація про загрозу або виникнення НС у навчальному закладі (крім особистого спостереження події) може надійти від:

- посадових осіб навчального закладу, на яких покладено завдання спостереження та контролю за обстановкою з питань НС (керівників структурних підрозділів школи тощо);
- інших учасників навчально-виховного процесу і працівників закладу, які спостерігали подію;
- органу з питань НС.

2.1. Обов'язки чергового при підготовці до чергування:

- вивчити обов'язки і порядок дій в різних умовах, відповідно до вимог цієї Інструкції;
- практично відпрацювати дії чергового на робочому місці при отриманні сигналів оповіщення цивільного захисту, при виникненні надзвичайної ситуації в навчальному закладі.

2.2. Обов'язки чергового на початок чергування:

- отримати інструктаж у керівника навчального закладу;

- перевірити комплект ключів від навчальних аудиторій, господарських приміщень, запасних виходів, в'їзних воріт, справність пожежної сигналізації, дзвоника;
- перевірити протипожежний стан навчального закладу, протипожежні щити, справність засобів оповіщення та зв'язку;
- ознайомитись із загальною обстановкою з питань надзвичайних ситуацій в навчальному закладі та заходами з ліквідації наслідків можливих надзвичайних ситуацій;
- уточнити фактичний склад керівних посадових осіб навчального закладу, їх місце знаходження та порядок їх оповіщення;
- доповісти керівнику навчального закладу про прийняття чергування, виявлені при цьому недоліки та особливості несення чергування.

2.3. Обов'язки чергового під час чергування:

- постійно перебувати у приміщенні навчального закладу;
- знати обов'язки і порядок дій в різних умовах відповідно до вимог цієї Інструкції;
- контролювати подачу звукових сигналів про початок та закінчення кожного уроку, заняття;
- при загрозі або виникненні НС подавати сигнал «Увага всім!!!» (переривчате звучання електродзвінків протягом 4-5 хвилин), доповісти керівнику навчального закладу та діяти відповідно до вимог інструкції (додаток);
- за командою керівника навчального закладу, здійснювати оповіщення керівного складу ЦЗ навчального закладу про перевід навчального закладу в більш високі ступені готовності шляхом передачі їм на робочий телефон (згідно із Схемою оповіщення керівного складу ЦЗ навчального закладу) сигналу;
- контролювати допуск в навчальний заклад: учасників навчально-виховного процесу за перепустками (учнівськими квитками) встановленого зразка;

сторонніх осіб, які прибули в навчальний заклад (пропускаються лише з особистого дозволу адміністрації навчального закладу, після запису відповідної інформації про них у Книгу запису відвідувачів закладу).

2.4. Черговому під час несення чергування забороняється залишати навчальний заклад та його територію.

Додаток до інструкції чергового адміністратора навчального закладу «Дії чергового адміністратора при отриманні сигналу оповіщення цивільного захисту»

I. Дії чергового адміністратора при отриманні сигналу оповіщення цивільного захисту.

«Увага всім!» (переривчає звучання електросирен).

1. негайно доповісти керівнику навчального закладу про наявність сигналу цивільного захисту «Увага всім!».

2. Включити репродуктор радіотрансляційної мережі, телевізійний приймач на каналі Чернівецького обласного телемовлення або радіоприймач на хвилі телемовлення або радіоприймач на хвилі 91.8 FM Українське радіо Буковина».

3. Прослухати і записати в робочий зошит текст одного з повідомлень Управління Державної служби з надзвичайних ситуацій України у Чернівецькій області про: «Загрозу застосування зброї масового знищення»; «Повітряну тривогу», «Відбій повітряної тривоги», «Радіаційну небезпеку», «Хімічну небезпеку», «Біологічну небезпеку», «Землетрус», «Аварію на хімічно-небезпечному об'єкті з викидом в атмосферу сильнодіючих отруйних речовин» інші надзвичайні ситуації.

4. Доповісти керівнику навчального закладу про отримане повідомлення органу ЦЗ та його зміст. Подальші дії чергового навчального закладу, в залежності від назви (змісту) отриманого повідомлення органу ЦЗ та

команди (розпорядження) керівника навчального закладу, визначені в даній інструкції.

II. Дії чергового адміністратора навчального закладу на випадок надзвичайної ситуації

(катастрофи, аварії, пожежі, стихійного лиха, епідемії, епізоотії, епіфітотії, застосування засобів ураження або іншої небезпечної події, що призвела (може призвести) до виникнення загрози життю або здоров'ю населення, учасників навчально-виховного процесу, великої кількості загиблих і постраждалих, до значних матеріальних втрат, а також до неможливості продовження навчального процесу).

При отриманні повідомлення, сигналу сирени:

1. Про хімічну тривогу:

«Увага! Увага! Говорить відділ з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення міста Чернівці. Громадяни! Виникла безпосередня загроза хімічного зараження. Приведіть у готовність найпростіші засоби індивідуального захисту органів дихання (протигази, ватно-марлева пов'язка, змочена тканина тощо) та постійно майте їх із собою. У разі виявлення ознак впливу парів ХНР на ваш організм застосуйте ці засоби для захисту органів дихання. Для захисту поверхні тіла використовуйте комбінезони, чоботи, спортивний одяг. Перевірте герметизацію житлових приміщень, стан вікон і дверей. Загерметизуйте продукти харчування і створіть у ємкостях запас води. Надалі дійте у відповідності із нашими вказівками».

Дії чергового:

дати розпорядження учасникам навчально-виховного процесу здійснити герметизацію приміщень, надягнути засоби індивідуального захисту, піднятися на верхні поверхи будівель, йти до підвищених місць.

2. Про аварію на атомній електростанції:

«Увага! Говорить штаб цивільного захисту. Громадяни! Виникла аварія на атомній електростанції. У районі АЕС та в населених пунктах – _____ очікується випадання _____ радіоактивних _____ опадів».

Дії чергового:

дати розпорядження учасникам навчально-виховного процесу здійснити герметизацію приміщень, прийняти йодний препарат і в подальшому діяти відповідно до вказівок штабу цивільного _____ захисту.

3. Про відбій повітряної тривоги:

«Увага! Увага! Говорить відділ з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення міста Чернівці. «Громадяни! Відбій повітряної тривоги! Відбій повітряної тривоги! Всім повернутися до місць роботи або проживання. Надайте допомогу хворим і старим. Будьте готові до повторного (можливого) нападу. Завжди майте при собі засоби індивідуального захисту. Будьте уважні до наших повідомлень!».

Дії чергового:

дати розпорядження учасникам навчально-виховного процесу здійснити евакуацію у визначене Планом дій навчального закладу місце, і в подальшому діяти відповідно до вказівок штабу _____ цивільного _____ захисту.

4. Про повінь:

«Увага ! Говорить штаб цивільного захисту. Громадяни! У зв'язку з підвищенням рівня води в річці _____ очікується підтоплення будинків в районі вулиць _____ та селища _____ .

Населенню, що проживає на цих вулицях та в селищі, зібрати необхідні речі, харчі, воду, відключити газ, електроенергію і вийти на підвищене місце _____ для реєстрації на збірному

евакупункті (назва навчального закладу, № __ вулиця _____ будинок _____) та відправлення у безпечні райони. За будь-яких обставин не панікуйте та будьте організованими».

Дії чергового:

дати розпорядження учасникам навчально-виховного процесу здійснити евакуацію у визначене Планом дій навчального закладу місце, і в подальшому діяти відповідно до вказівок штабу _____ цивільного _____ захисту.

5. Про загрозу терористичного акту (захоплення заручників в навчальному закладі):

Дії чергового:

негайно проінформувати про факт захоплення заручників у навчальному _____ закладі:

- _____ керівника _____ навчального _____ закладу;
- оперативного чергового міського відділу МВС України у Чернівецькій _____ області (тел. _____ 102);
- диспетчера міського відділу ДСНС України у Чернівецькій області _____ (тел. _____ 101);
- чергового міської ради (тел. 15-80; (542) 32-78-05)

По можливості з'ясувати (зрозуміти) чого хочуть терористи. Виконувати всі вказівки ватажка, нічого не починати робити без дозволу терориста. Якщо терористи прагнуть від вас співучасті у тих чи інших діях (зв'язати когось, піддати катуванню тощо), постарайтесь не робити цього - продемонструйте свій переляк та безсилля, пошліться на слабкість (не завадить у цьому випадку навіть імітувати втрату свідомості). Не апелюйте до совісті терористів, це майже завжди марно (вони виконуватимуть те, що задумали, та, щоб перекричати голос совісті, можуть йти на жорсткі й неадекватні дії.

Не наполягайте на своєму. Говорити треба спокійно і дивитися прямо у вічі злочинцю (не надумайте зухвало дивитися йому у вічі - це завжди сигнал до агресії). Не підвищуйте голос і не жестикулюйте, навіть якщо ви

хочете попередити про щось учасників навчально-виховного процесу та працівників школи, які поруч з вами. Якщо ви зрозумієте, що терорист блефує і в руках у нього муляж, не перевіряйте цього! Помилка може коштувати вам життя. Нікого самі не квапте та не підштовхуйте до необдуманих дій. Якщо поблизу стався вибух, не поспішайте покинути приміщення. Вас можуть прийняти за злочинця і ви мимоволі станете мішенню для групи захоплення.

Продовжувати виконувати свої обов'язки в залежності від обстановки, що склалася в навчальному закладі.

Додаток до наказу МОН України № 2 від 06.01.2015 «Щодо заходів безпеки у навчальних закладах» «Пам'ятка першочергових дій персоналу і посадових осіб підприємств, установ та організацій у разі загрози виникнення терористичних або диверсійних актів»

ПАМ'ЯТКА

1. Заходи попереджувального характеру:

- здійснити комплексне обстеження стану надійності охорони об'єкта, посилити пропускний режим по допуску на об'єкт автотранспорту, персоналу і відвідувачів, проводити ретельну перевірку ввезеного на об'єкт майна і внесеної ручної поклажі. Для цих цілей використовувати технічні засоби (металодетектори, газоаналізатори, дзеркала для огляду автомобілів та ін.);

- вжити додаткових заходів щодо інженерно-технічної оснащеності об'єкта, додатково встановити модернізовані системи сигналізації і відеоспостереження в зонах підвищеного ризику;

- оснастити телефони об'єкта (по можливості), зазначені в офіційних довідниках, автоматичними визначниками номера і звукозаписуючою апаратурою;

- розробити план евакуації відвідувачів, персоналу та постраждалих; визначити (уточнити) завдання служб охорони, безпеки об'єкту при евакуації;

- у випадку загострення криміногенної обстановки в регіоні ввести додаткове чергування співробітників, підсилити контроль за роботою особового складу охорони, регулярно здійснювати перевірки несення служби в денний та нічний час;

- сформувати групи негайного реагування. У ході щоденних інструктажів уточнювати завдання для особового складу, що заступає на чергування, звертати особливу увагу на доведення оперативної обстановки на об'єкті, в місті, на необхідність посилення пильності і підвищення відповідальності співробітників;

- силами співробітників підрозділу охорони організувати проведення систематичних обходів і оглядів об'єкта і прилеглої до нього території з метою своєчасного виявлення підозрілих предметів і запобігання закладки вибухових пристроїв, а також установлення сторонніх осіб, що проявляють підвищену цікавість до об'єкта;

- регулярно проводити перевірки підсобних приміщень і територій, не допускати перекриття шляхів евакуації людей і транспорту;

- ввести в практику систематичне проведення перевірок проходження сигналів оповіщення від чергової зміни охорони до посадових осіб об'єкта, а також стану засобів оповіщення персоналу;

- організувати практичні тренування зі співробітниками охорони і персоналом по діях при виникненні надзвичайної ситуації терористичного характеру;

- провести інструктивні заняття з персоналом про порядок дій при прийомі телефонних повідомлень з погрозами терористичного характеру та правилах поведіння з

письмовими анонімними матеріалами. Звернути увагу на неприпустимість прийому на зберігання від сторонніх осіб будь-яких предметів та речей;

- при укладанні договорів оренди приміщень об'єкта обов'язково включати умови, що дають право співробітникам охорони здійснювати перевірку орендованих приміщень;

- здійснювати заходи щодо більш ретельного підбору персоналу закладу, у тому числі допоміжного складу (чергових, ремонтників, прибиральників тощо). Більш ретельно здійснювати перевірку і допуск на об'єкт фахівців сторонніх організацій;

- звільнити від зайвих предметів службові приміщення, сходові клітини, приміщення, де розташоване технічне устаткування;

- забезпечити регулярне видалення з будівель відходів, по можливості звільнити територію від будівельних лісів та металевого сміття, контейнери-сміттєзбірники встановити поза межами будівель об'єкту;

- довести до всього персоналу номери телефонів, за якими необхідно повідомити правоохоронні та інші органи при виявленні підозрілих предметів або ознак загрози проведення терористичного акту.

2. При виявленні на об'єкті підозрілого предмета, схожого на вибуховий пристрій.

Ознаки, що можуть вказувати на наявність вибухового пристрою:

- виявлення стороннього предмету у будь-якому вигляді (сумка, згорток, пакет або предмет схожий на гранату, міну, снаряд тощо) у місцях можливої присутності великої кількості людей, поблизу пожежо- та вибухонебезпечних місць, розташування різного роду комунікацій;

- наявність на виявленому предметі проводів, мотузок, ізоляційної стрічки, скотчу;

- підозрілі звуки (щиглики, цокання годинника), що видаються предметом;
- від предмета виходить характерний запах мигдалю (або інший незвичайний запах), на зовнішній оболонці присутні масляні плями.

Чинники, що можуть викликати побоювання:

- перебування підозрілих осіб до моменту виявлення предмета;
- наявність погроз, висловлених особисто, по телефону або шляхом поштових відправлень.

Дії персоналу об'єкта при виявленні предмету, схожого на вибуховий пристрій:

- суворо забороняється самостійно здійснювати з виявленим підозрілим предметом будь-які дії, а саме: не наближатися, не торкати, не розкривати, не переміщати знахідку, не заливати її рідиною, не засипати піском і ґрунтом, не користуватися радіо- і електроапаратурою, переговорними пристроями (в тому числі мобільними телефонами);

- негайно повідомите про виявлений підозрілий предмет (указавши точне місце його перебування, час виявлення та зовнішній вигляд) керівнику закладу або черговій службі (службам безпеки, охорони) об'єкту, а у разі неможливості встановлення зв'язку з ними особисто правоохоронному органу чи підрозділу УМНС за телефонами **102, 101**. Надалі дійте за їхніми вказівками.

Дії посадових осіб об'єкта, які отримали інформацію про виявлений предмет з ознаками вибухового пристрою:

- дайте вказівку не наближатися, не торкатист, не розкривати, не переміщати знахідку, не заливати її рідиною, не засипати піском і ґрунтом, не користуватися радіо- і електроапаратурою, переговорними пристроями (в тому числі мобільними телефонами);

- зафіксуйте точне місце перебування і час виявлення

підозрілого предмета, а також установчі дані осіб, що знайшли предмет. Забезпечте їхню присутність до моменту прибуття представників правоохоронних органів;

- терміново повідомте про подію своєму керівництву (черговій службі, службам безпеки, охорони об'єкту) і через нього або особисто місцевому правоохоронному органу чи підрозділу УМНС за телефонами **102, 101**;

- при наявності підстав (існуванні реальної загрози життю та здоров'ю людей внаслідок очікуваного вибуху) організуйте евакуацію персоналу, використовуючи маршрути, віддалені від місця перебування підозрілого предмета;

- дайте вказівку співробітникам охорони оточити місце розташування предмета, знаходитися на безпечній відстані від нього або в місцях, що забезпечують захист (кут будівлі, колонна, товсте дерево, автомобіль тощо) та вести спостереження;

- при необхідності організуйте відключення побутових і виробничих комунікацій газу, води й електрики;

- підсилюйте контроль за роботою особового складу охорони по всьому об'єкту;

- не знижуючи рівень охорони об'єкта, забезпечте можливість безперешкодного проходу або проїзду до предмета співробітників і транспорту органів реагування (УМВС, УСБУ, УМНС, управління охорони здоров'я тощо);

- надайте можливість прибулим правоохоронцям опитати заявника та інших осіб, які володіють інформацією про подію, що сталася;

- далі дійте за вказівками представників правоохоронних органів.

3. При надходженні погрози по телефону:

Телефон є засобом зв'язку, який найчастіше використовують як злочинці (для передачі повідомлень про закладені бомби, захоплення людей та пред'явлення політичних або інших

вимог), так і «телефонні хулігани», які висловлюють мнимі погрози. Приймаючи анонімне телефонне повідомлення про можливе здійснення актів тероризму необхідно пам'ятати, що вони несуть важливу криміналістичну інформацію, тому в розмові з анонімом необхідно запам'ятати і зафіксувати на паперові якнайбільше даних.

Дії особи, що отримує телефонне повідомлення:

- зафіксуйте дату, час і тривалість анонімного повідомлення, місце установки та номер телефону, на який воно надійшло, приналежність конкретному підрозділу і співробітнику;

- під час розмови прийміть міри до запису фонограми анонімного повідомлення, визначення номера телефону анонімного абонента шляхом використання технічних можливостей даного телефонного апарата. При відсутності таких можливостей через співробітників, що знаходяться поруч, спробуйте повідомити про анонімне повідомлення чергового об'єкту (службу безпеки, охорони), правоохоронні органи телефоном **102** або телефонну станцію;

- при одержанні анонімного повідомлення спробуйте «зав'язати розмову» з анонімом і з'ясувати конкретну інформацію про його особу, професію, місце перебування і, якщо можливо, схилити до добровільного відмовлення від задуманої акції. У будь-якому випадку постарайтесь під час розмови отримати відповіді на наступні запитання: куди, кому, за яким телефоном дзвонить ця особа? Які конкретно (дослівно) вимоги вона висуває? Висуває вимоги особисто, виступає в ролі посередника або представляє певну групу осіб? На яких умовах згодна відмовитись від задуманого? Як і коли з нею можна зв'язатися? Кому Ви можете або повинні повідомити про цей дзвінок?

При цьому намагайтеся добитись від особи, що телефонує, максимально можливого проміжку часу для прийняття Вами

та Вашим керівництвом рішень або здійснення певних контрзаходів;

- по закінченню розмови з анонімом негайно повідомте про її зміст своєму керівництву або черговій службі (службам безпеки, охорони) об'єкту, а у разі неможливості встановлення зв'язку з ними особисто органам внутрішніх справ чи УСБ України в Чернівецькій області за телефонами **102, 52-43-15**

- по пам'яті складіть докладний опис висловлених погроз або повідомлення, про передбачувані акти тероризму, а також висунутих ультиматумів та інших вимог;

- усі дані про зміст погроз або вимог, викладених анонімним абонентом, характеристику його голосу, мови, манери викладу погроз і вимог повідомте своєму керівництву (черговому об'єкту, відповідальним особам служб безпеки, охорони) чи представникам правоохоронних органів;

- для уникнення поширення чуток і паніки обговорювати отриману від аноніма інформацію з іншими співробітниками не рекомендується;

- при надходженні погрози на телефонний апарат з автоматичним визначником номера і звукозаписним пристроєм, відразу після завершення розмови з анонімом витягніть касету (міні диск) з аудіозаписом, вживте заходів щодо її збереження. Негайно встановіть на її місце нову касету для запису можливого наступного дзвінка зловмисника.

Дії посадових осіб об'єкта, яким повідомили про надходження телефонного дзвінка з інформацією терористичного спрямування:

- забезпечте негайне доведення одержаної по телефону інформації до відома свого керівництва (чергового об'єкта, відповідальних осіб служб безпеки, охорони) і через нього або особисто до органів внутрішніх справ (тел.: 102), УСБ України в Чернівецькій області (тел. **52-43-15**) чи до інших органів державної виконавчої влади;

- вживайте необхідних заходів з попередження та локалізації негативних наслідків, передусім у разі потреби організуйте евакуацію людей, що потрапляють в зону вірогідного ураження, згідно плану евакуації;

- забезпечте безперешкодну роботу на місці події оперативно-слідчих груп та спеціальних підрозділів правоохоронних органів.

4. При надходженні погрози в письмовій формі:

Погрози в письмовій формі можуть надійти в організацію як по поштовому каналу, так і в результаті виявлення різного роду анонімних матеріалів (записки, надписи, інформація, що записана на дискеті тощо).

Дії персоналу та посадових осіб при отриманні анонімного матеріалу, то містить погрози терористичного характеру:

- поведіться з матеріалом максимально обережно, покладіть його в чистий, що щільно закривається, поліетиленовий пакет або файл (край яких доцільно скріпити степлером) та помістіть в окрему жорстку папку;

- постарайтеся не залишати на документі відбитків своїх пальців. Користуйтеся пінцетом або беріть документ торкаючись лише його кромки;

- якщо документ надійшов у конверті, його відкриття здійснюється лише з правої чи лівої сторони обережним відрізанням кромки ножицями;

- зберігайте все: сам документ з текстом, будь-які вкладення, конверт та упаковку, нічого не викидайте;

- не збільшуйте коло осіб, ознайомлених зі змістом документу;

- упаковані вказаним способом анонімні документи направте до правоохоронних органів з супровідним листом, у якому мають бути зазначені конкретні ознаки анонімних матеріалів (вид, кількість, у який спосіб і на чому виготовлені, з яких слів починається і якими закінчується текст, наявність

підпису тощо), а також обставини, пов'язані з їх розповсюдженням, виявленням або отриманням;

- анонімні документи не повинні зшиватися, склеюватися, на них не дозволяється робити підписи, підкреслювати чи обводити окремі місця в тексті, писати резолюції та вказівки, також забороняється їх м'яти та згинати. При виконанні резолюцій та інших надписів на супровідних документах не повинно залишатися слідів тиску на анонімних матеріалах.

Реєстраційний штамп проставляється лише на супровідних листах організації і заявах громадян, що передали анонімні документи до інстанцій.

5. Вибух на території об'єкта:

У випадку вибуху необхідно негайно організувати і забезпечити виконання наступних основних заходів:

- за списком екстреного оповіщення викликати на об'єкт пожежних, швидку допомогу, рятувальників, комунальні служби (газ, електрика, тепло);

- за списком екстреного оповіщення повідомити про подію керівництво (адміністрацію) закладу та правоохоронні органи;

- організувати евакуацію персоналу з вогнища вибуху, зруйнованих або ушкоджених вибухом приміщень;

- до прибуття служби швидкої допомоги надати постраждалим первинну медичну допомогу;

- відключити подачу електроенергії, газу, води, тепла в ушкоджені вибухом приміщення;

- оточити місце вибуху силами служб охорони та забезпечити його ізоляцію до прибуття компетентних органів;

- наявними силами організувати огляд прилеглої території з метою виявлення інших закладених вибухових пристроїв;

- при виникненні пожежі вжити заходів щодо його

гасіння власними силами і наявними протипожежними засобами.

6. Захоплення заручників:

Дії персоналу об'єкта при виявленні ознак захоплення заручників:

- негайно повідомте про надзвичайну подію своєму керівництву або черговій службі, а у разі неможливості встановлення зв'язку з ними особисто органам внутрішніх справ (тел.: 102) чи УСБ України в Чернівецькій області (тел. **52-43-15.**). При цьому вкажіть точне місце та можливо відомі обставини захоплення: кількість заручників, їх місце перебування і стан, наявність потерпілих, кількість терористів, їх озброєння, вимоги, установчі дані тощо. У подальшому дійте за їх вказівками, будьте готові надати всю відому Вам інформацію правоохоронцям.

Дії посадових осіб об'єкта, які отримали інформацію про захоплення заручників:

- терміново повідомте про подію своєму керівництву (черговій службі, службам безпеки, охорони об'єкту) і через нього або особисто органам внутрішніх справ (тел.**102**), УСБ України в Чернівецькій області (тел. – **52-43-15.**) чи іншим органам державної виконавчої влади. При цьому вкажіть точне місце та можливо відомі обставини захоплення: кількість заручників, їх місце перебування і стан, наявність потерпілих, кількість терористів, їх озброєння, вимоги, установчі дані, обстановка, що складається на об'єкті, вжиті заходи реагування тощо;

- забороняється вступати в переговори з терористами за власною ініціативою;

- по можливості організуйте блокування місця події, використовуючи технічні засоби охорони;

- підвищити пильність охоронців на всіх постах. Переведіть систему відео спостереження об'єкта в режим

запису;

- при необхідності виконуйте вимоги терористів, якщо це не пов'язано з заподіянням шкоди життю і здоров'ю людей, не ризикуйте їхнім та власним життям;

- у разі вимушеного вступу до переговорів забороняється ініціативно пропонувати терористам будь-які послуги;

- не провокуйте дії, що можуть потягти за собою застосування терористами зброї;

- по можливості забезпечте приховану евакуацію персоналу та інших осіб, що знаходяться поза місцем захоплення заручників;

- при необхідності організуйте надання первинної медичної допомоги потерпілим, що перебувають поза межами уразливої зони;

- припиніть доступ на об'єкт людей і проїзд автотранспорту;

- вживайте заходів до безперешкодного проходу і проїзду на об'єкт співробітників правоохоронних органів;

- організуйте терміновий збір працівників режимних, охоронних та аварійно-рятувальних служб об'єкту;

- після прибуття спецпідрозділів правоохоронних органів надайте їм максимальне сприяння в організації антитерористичних заходів, у тому числі: необхідну інформацію щодо обставин захоплення, а також схеми об'єкта, поверхові плани, схеми розташування систем відеоспостереження, вентиляції, електропостачання тощо;

- надалі дійте відповідно до розпоряджень представника оперативного штабу антитерористичної операції.

7. Одержання сигналу про евакуацію:

Якщо ви знаходитесь на своєму робочому місці, послідовно виконайте наступні дії:

- без поспіху, істерик та паніки зберіть службові документи в сейф або в шухляди столу, що закриваються на

ключ;

- візьміть із собою особисті речі, документи, гроші, цінності;
- закрийте вікна, вимкніть оргтехніку, електроприлади, освітлення;
- візьміть із собою та при необхідності використовуйте індивідуальні засоби захисту (протигази, респіратор);
- закрийте двері на ключ, ключ залиште у замку;
- залишіть приміщення, рухайтесь маршрутами, які позначені в схемах евакуації;
- повертайтеся в покинуте приміщення тільки після дозволу відповідальних осіб.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про боротьбу з тероризмом» від 20.03.2003 № 638-IV.
2. Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» від 30.06.1993 № 3341-XII.
3. Закон України «Про міліцію» від 20.12.1990 № 565-XII.
4. Закон України «Про Службу безпеки України» від 25.03.1992 № 2229-XII.
5. Закон України «Про прокуратуру» від 05.11.1991 № 1789-XII.
6. Указ Президента України «Про Концепцію боротьби з тероризмом» від 25 квітня 2013 р № 230/2013.
7. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції боротьби з тероризмом» від 11 липня 2013 р № 547-р.
8. Наказ МНС від 18.12.2009 № 860 «Рекомендації щодо дій населення у разі загрози та виникнення вибуху, у тому числі тих, що виникли внаслідок терористичної діяльності».

9. Наказ МНС України від 02.02.2012 № 222 «Методичні рекомендації щодо дій населення в разі виникнення надзвичайних ситуацій або подій на об'єктах інфраструктури під час проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу».
10. Наказ МОН від 11 серпня 2011р. № 1/9-609 «Методичні рекомендації щодо формування негативного ставлення суспільства до будь-яких форм і проявів тероризму та екстремізму».
11. Наказ МОН від 6.01. 2015 р. № 2 «Щодо заходів безпеки у навчальних закладах».
12. Наказ МОН від 28 січня 2015 р. № 54 «Про заходи безпеки на можливі ризики виникнення надзвичайних ситуацій, терористичних актів, диверсій, мінування».
13. Лист Міністерства освіти і науки від 25. 07. 2014 р. № 1/9-372 «Про проведення заходів щодо протидії тероризму».
14. Лист Міністерства освіти і науки від 30. 07. 2014 р. № 1/9-385 «Методичні рекомендації для проведення бесід з учнями загальноосвітніх навчальних закладів з питань: уникнення враження мінами і вибухонебезпечними предметами та поведінки у надзвичайній ситуації».
15. Лист Міністерства освіти і науки від 04. 09. 2014 р. № 1-444 «Щодо забезпечення безпеки вихованців, учнів та студентів».
16. Лист Міністерства освіти і науки від 19. 08. 2014 р. № 1/9-419 «Щодо проведення уроків та виховних заходів з питань протимінної безпеки населення та дітей у загальноосвітніх навчальних закладах».
17. Спільний лист Міністерства освіти і науки України та Державної служби України з надзвичайних ситуацій від 05. 02. 2015 р. № 1/9-55/02-1645/12 «Про заходи безпеки на можливі ризики виникнення надзвичайних ситуацій, терористичних актів, диверсій, мінування».

Заходи

(навчального закладу) щодо дій структурних підрозділів ЦЗ на випадок можливого виникнення терористичних проявів на 2024 - 2025 навчальний рік

Розділ I.

Інформаційна підготовка педагогічного та учнівського колективу до можливої загрози виникнення терористичних проявів

№ з/п	Назва заходів ЦЗ	Термін проведення	Відповідальний	залучені	примітка
1.	Опрацювати Положення про правові і організаційні основи практичних дій структурних підрозділів щодо боротьби з тероризмом, затверджені наказом МОН України від 19.05.06р. № 385	вересень	директор	Пед. та особовий склад закладу	
2.	Призначити постійно-діючу групу у навчальному закладі для перевірки навчальних приміщень, службових кабінетів,	вересень	директор	Пед. та особовий склад закладу	

	території з метою виявлення вибухонебезпечних та інших підозрілих предметів				
3.	Провести заняття з учасниками навчально-виховного процесу щодо їх дій у разі загрози виникнення можливих терористичних проявів	вересень	заст.директора	Пед. та особовий склад закладу, учні	
4.	Проводити бесіди, лекції, виховні години, зустрічі працівників та учнів з працівниками МВС, установ МНС, з метою розширення знань про тероризм, як суспільно-негативне явище	упродовж року	заст.директора	Пед. та особовий склад закладу, учні	
5.	Проводити відкриті уроки, виховні години, батьківські збори, вікторини та інші заходи з метою поліпшення знань з питань захисту дитини від проявів тероризму	упродовж року	заст.директора	Пед. та особовий склад закладу, учні	

6.	Оформити методичний інформаційний матеріал (стенди, куточки) з питань безпеки при різних проявах тероризму	I квартал навчального року	заст.директора	Завуч з виховної роботи, класні керівники	
Розділ II					
Заходи безпеки при загрозі терористичного акту					
1.	Працівникам та учням бути уважними та доброзичливими при загрозі терористичного акту з будь-ким, не залежно від національності, статі, релігійної чи расової приналежності	упродовж року	директор, заст.директора, класні керівники	Пед. та особовий склад закладу, учні	
2.	Працівникам та учням ні за яких умов не припускатися паніки, спокійно реагувати на обставини, що складаються, шукати толерантний та безпечний вихід з небезпечної ситуації, діяти при цьому зважено і рішуче	у разі здійснення теракту	директор, заст.директора, класні керівники	Пед. та особовий склад закладу, учні	

3.	Зібрати всі необхідні документи, речі на випадок термінової евакуації	у разі здійснення теракту	начальник ЦЗ закладу, посадова особа з питань ЦЗ, класні керівники.	Пед. та особовий склад закладу, учні	
4.	По можливості не користуватися громадським транспортом, не відвідувати громадські місця	у разі здійснення теракту		Пед. та особовий склад закладу, учні	

Розділ III

Дії при виявленні вибухонебезпечних предметів

1.	Негайно повідомити чергову службу МВС по телефону 102 та місцевий орган управління освітою за формою: прізвище, ім'я, по батькові, посада, місце знаходження закладу, телефон, сутність випадку	у разі здійснення теракту	директор, заст.директора, класні керівники	Пед. та особовий склад закладу, учні	
2.	До прибуття оперативно-слідчої групи організувати охорону місця, де був знайдений підозрілий предмет, із залученням співробітника ДСО	у разі здійснення теракту	директор, заст.директора, класні керівники	Пед. та особовий склад закладу, учні	

3.	Суворо заборонити всім учням та персоналу закладу наближатися, чіпати, розбирати чи переміщати знахідку. Зафіксувати обставини знаходження підозрілого предмету	у разі здійснення теракту	директор, заст.директора, класні керівники	Пед. та особовий склад закладу, учні	
4.	Ужити заходів щодо попередження паніки у процесі підготовки та проведення евакуації, недопущення випадків травматизму	у разі здійснення теракту	директор, заст.директора, класні керівники	Пед. та особовий склад закладу, учні	
5.	Організувати в супроводі вихователів ГПД або вчителів евакуацію учнів (незалежно від форми занять) у безпечне, заздалегідь визначене місце	у разі здійснення теракту	директор, заст.директора, класні керівники	Пед. та особовий склад закладу, учні	
6.	Організувати перевірку наявності учнів за журналами обліку	у разі здійснення теракту	директор, заст.директора, класні керівники	Пед. та особовий склад закладу, учні	

7.	Забезпечити відключення електроенергії, водо- та газопостачання приміщення, забезпечити збереження матеріальних цінностей.	у разі здійснення теракту	директор, заст.директора,	Заст.директора з господ. питань	
8.	Забезпечити присутність осіб, які виявили небезпечні предмети для надання пояснень	у разі здійснення теракту	начальник ЦЗ, заст.директора, класні керівники		
9.	За результатами проведення оперативно-розшукових заходів доповісти керівництву місцевого органу управління освітою та діяти за його вказівками	у разі здійснення теракту	директор, заст.директора, класні керівники		
10.	Здійснюючи поїздки у громадському транспорті звертати увагу на залишені сумки, портфелі, згортки, предмети, у яких можуть знаходитись саморобні вибухонебезпечні пристрої. Терміново	упродовж року	начальник ЦЗ, заст.начальника ЦЗ, класні керівники	учні	

	повідомляти про це водіїв, машиністів потягів, працівників міліції. Не відкривати речі, не чіпати руками, попередити людей про небезпеку				
Розділ IV					
Дії при отриманні загрози у письмовій формі (лист, факсимільне повідомлення, лист електронної пошти)					
1.	Забезпечити термінову передачу отриманої інформації до правоохоронних органів та місцевого органу управління освітою за формою: прізвище, ім'я, по батькові, посада, місце знаходження закладу, телефон, сутність погрози.	у разі здійснення теракту	директор, заст.директора, класні керівники	Пед. та особовий склад закладу, учні	
2.	Забезпечити недоторканість усіх елементів (конверт, його вміст, текст погрози, комп'ютерний файл тощо)	у разі здійснення теракту	директор, заст.директора, класні керівники		

	кореспонденції та їх збереження до моменту передачі представникам правоохоронних органів				
3.	Зафіксувати обставини, час та особливості отримання письмового повідомлення	у разі здійснення теракту	директор, заст.директора, класні керівники		
4.	Виконати вимоги представників правоохоронних органів щодо організації дій на основі отриманої від вас інформації	у разі здійснення теракту	директор, заст.директора, класні керівники		
5.	Попередити співробітника ДСО та всіх працівників адміністрації навчального закладу про факт отримання загрози та виклику оперативно-слідчої групи	у разі здійснення теракту	директор, заст.директора, класні керівники		
6.	Забезпечити можливість безперешкодного під'їзду до навчального закладу автомашин правоохоронних органів, швидкої	у разі здійснення теракту	директор, заст.директора, класні керівники		

	медичної допомоги, пожежної охорони, підрозділів МНС тощо				
7.	Після прибуття оперативної слідчої групи керуватися вказівками їх керівника	у разі здійснення теракту	директор, заст.директора, класні керівники		
8.	За результатами проведення оперативно-розшукових заходів доповісти керівництву місцевого органу управління освітою та діяти за його вказівками	у разі здійснення теракту	директор, заст.директора, класні керівники		
Розділ V Дії при захопленні терористами у заручники учнів (дітей) або співробітників у приміщеннях чи на території навчального закладу					
1.	Забезпечити всіма можливими засобами термінову передачу інформації про захоплення заручників до правоохоронних органів	у разі здійснення теракту	директор, заст.директора, класні керівники		

2.	По можливості провести евакуацію учнів та працівників навчального закладу, які не стали заручниками	у разі здійснення теракту	директор, заст.директора, класні керівники		
3.	Прийняти всі міри по недопущенню паніки	у разі здійснення теракту	директор, заст.директора, класні керівники		
4.	Не допустити випадків несанкціонованих дій по визволенню заручників з боку працівників закладу, батьків та інших громадян, що не мають відповідних повноважень	у разі здійснення теракту	директор, заст.директора, класні керівники		
5.	Після прибуття представників правоохоронних органів діяти за вказівками їх керівника	у разі здійснення теракту	директор, заст.директора, класні керівники		

Розділ VI

Дії при потрапленні у заручники до терористів

1.	Намагайтеся зрозуміти, чого хочуть терористи, визначити для себе, хто з них найнебезпечніший (нервовий, агресивний).	у разі здійснення теракту	заручник		
----	--	---------------------------	----------	--	--

2.	Намагайтеся виконувати всі вказівки ватажка, щоб не визвати агресії з його боку	у разі здійснення теракту	заручник		
3.	Якщо хтось поранений чи хворий - по можливості та з дозволу терориста надайте допомогу	у разі здійснення теракту	заручник		
4.	Намагайтеся уникати контактів з терористами, якщо вони вимагають від Вас «співучасті» у тих або інших діях	у разі здійснення теракту	заручник		
5.	Не робіть спроби втекти, якщо ви не впевнені в результаті	у разі здійснення теракту	заручник		
6.	При проведенні заходів щодо захоплення й знешкодження терористів не кваптеся залишати приміщення, щоб вас не прийняли за злочинця	у разі здійснення теракту	заручник		
7.	Намагайтеся запам'ятати все, що бачите, чуєте: імена, прізвиська, хто що робив, що вживав, як поводився, їхній зовнішній вигляд.	у разі здійснення теракту	заручник		

	Ваші показання будуть дуже важливі для слідства				
Розділ VII					
Дії при одержанні анонімного дзвінка по телефону про закладений вибуховий пристрій					
1.	Той, хто отримав таку інформацію, негайно доповідає керівнику закладу	у разі здійснення теракту	директор, заст.директора, класні керівники		
2.	Негайно доповісти в міський відділ внутрішніх справ по телефону 102, а також в управління (відділ) з питання надзвичайних ситуації міста, району	у разі здійснення теракту	директор, заст.директора, класні керівники		
3.	Припинити всі роботи	у разі здійснення теракту	директор, заст.директора, класні керівники		
4.	Евакуювати з приміщення всіх людей, що там перебувають	у разі здійснення теракту	директор, заст.директора, класні керівники		
5.	До прибуття представників МВС, адміністрації міста, району оточити територію будинку з метою	у разі здійснення теракту	директор, заст.директора, класні керівники		

	не допуску людей у приміщення				
б.	Діяти залежно від сформованої обстановки	у разі здійснення теракту	директор, заст.директора, класні керівники		